

(א) לעיל 15: (ב) מיר מב, (ג) כלים פ"י מ"ז, (ד) לעיל 15: (ה) ס"ה ל"ג.

הגהות הב"ח

(א) גמ' דהשתא לאו ממונה הוא כיון: (ב) שם ליכא גזילה גביה או לנחמ: (ג) רש"י ד"ה חזית וכו' וממרח יפה וכו': (ד) בא"ד כפ' אלו כלים מזילין:

מוסף רש"י

ותנא תנא. לומר מנין מנא שלנו תאשימוינן באת (קדושין דכ). גזל חמץ ועבר עליו הפסח אמר לו. לגזל. הרי שלך לפניך. בעין כמות שוה, דהיינו שאיך נכח הוא (לעיל 10) ונלמד שישלם לו אותו עמלו וקנינהו זה והשיב את גזילה אשר גזל שהרי לא נשתנה (גיטין 13).

רבינו הגאון

רבא אמר הבי"ע כגון שהיה דייקא של אביו מופקדת ביד אחר. פי' שני שקין מחוברין ומתחין על החמור, אחד מצד זה ואחד מצד אחר. ובלשון ישמעאל אלכרי: איכא דאמרי אמר רב פפא לא תימא הנה מילי הפכת דאין גזילה קיימת אבל גזילה קיימת צריך לילך אחריו, לא שנת גזילה קיימת לא שנת אין גזילה קיימת. לשמא תיירך לא חיישינן. וכן פסק הלכה. וכן פסק בפר"ח זצ"ל. אך משלמין חומש על שבוטת כפירת שבעוד קרקעות. פי' כגון שאין גזילה קיימת וכיון שהיה קרקע רבא הגזיל לטרפו להפרע דמי גזלה שגזלו אביו ודחה הירוש וכפר ונשבע בה, נמצאת שבוטתו שכפר ונשבע על הקרקע (שג"ה) מוריש. אמרי גזילה אין כאן מצות השבה אין כאן. רב הגאון ז"ל פי' מצות השבה אין כאן, שלא קיים מצות השבה שהרי לא השיב מה שגזל. חבית שניקבה וסתמוה שמרים הוצלה. פי' סתמוה שמרים בדינות כצמיד פתיל הבפנים ומצלת מן הטומאה על כל מה שבוטתו דתניא ר' יהודה אומר אין צמיד פתיל וחכ"א יש. כיצד חבית שניקבה וסתמוה שמרים ור"א אינה מצלת, ודברים ברורים. ובפר"ח קמא דיבמות אמרי חבית נקובה היתה וסתמוה שמרים. ונתברר הפירוש.

הגזול עצים

ועוד דקמשי ליה כשעמד צדין קודם מימתו והך העמדה מאי מניי הרי כפר ונשבע ולא הודה דהא אוקמינן דלא הודה אז והודה בנו ועוד דקמשי כשעמד צדין מכלל דעד השתא בשלל עמד צדין והא נשבע הוא ואציו קמי מכלל דצ"ד הוה הלכך ל"ג ליה. וה"ג אי הכי חומש נמי משלם א"ר הונא כו' אי הכי ממון גמור הוא וחומש נמי לשלם: לפי שאין משלמין חומש על כפירה שצדו קרקעות. דחומש אמאי קאמי אשבעתא לאו שבעה היא דקי"ל שבעות (דף מב:) אין נשבעין על הקרקעות והאי בן כי אישבע כפר לה שצדו הקרקעות דאי לאו משום אחריות נכסים לאו עליה רמיא לשומי: רבא אמר. לעולם בגזילה קיימת ודקשיא לך ולמייד הבן חומש על שבעות עצמו כיון דהודה הכא כשהיתה דסקיא שממון אציו נתון זה מופקדת ביד אחרים וגזילה זו בתוכה דכי אשתבע האי בקושטא אשתבע (ו) ולא תימא שניקרא אשתבע כדסברת (לעיל) ותנן במס' שבעות (דף נ:): ומיידיים על זדון השבעה ועל שגגתה עס זדון הפקדון ואין מיידיין על שגגתה גרידמת כי הכא דליציה אנסייה: לא שנו אלא שאין אותה חזי פרוטה קיימת מן הגזילה עצמה וחזי פרוטה הוא דמיידי ליה ולא ממונה איכא אבל אם קיימת היא מן הגזילה עצמה צריך לילך: היישינן שמה שייקר. ותעמוד על הפרוטה: הייז להחזיר לו. אגודה אחרת ואע"פ דהשתא לא שויה פרוטה כיון דשבעת גזילה הוי שוה פרוטה בעי לאהדוריה ולהוליכה אחריו: וסנא סנא. תנא דין קיימתי: שגילת. אחת מהשמים ששיר: ושגרה השניה מהו. הוי גילוח או לא: אמר ליה רב אחא לרבינא נזיר שגילת. כל השערות אחת אחת קמבעיה ליה בתמיה. כלומר הא ודאי גילוח הוי כיון ששבעה שדא לגלח האי שזיר הוה ציה שיעור גילוח וגילוח אחת ודאע"פ דשגרה שניה גילוח הוא: שגרה אחת. ששבע לגלח אין כאן שיעור גילוח: ה"ג מי אמרינן השתא מיהא ליכא שיעור: חזית שניקבה וסתמוה שמרים. ומתנה ע"פ ארובה (ו) וממנחת יפה סביבותיה וטומאה צבית מכלת על העלייה כולה מלצא זה שום טומאה דסתמית שמרים סתימה היא ולא שלטת ציה טומאה במסכת כלים צפרק (י) ואלו מזילין: אגף. לשון מגופה. אגף חזיה הוה זה תמיה שיעור נקב לטמא וכלי המקבל טומאה אינו חוזק צפני הטומאה ואגף צטיט חזיה מיהו מי אמרינן השתא מיהא ליכא שיעור נקב או דלמא הא לא סתם שיעור סתימה: פקעה צומורה. ואין שם שמרים: עד שימרה. צטיט מן הצדדין של זמורה לסותמו היטב:

נשבע

אמרו ג' גזל חמץ ועבר עליו טומאה נכנסת בתוכו ככונס משקה: אגף חזיה. תימה היכי דמיא הך צעיה להנך צעיות דלעיל דכיון דגף אין כאן נקב ולמה לא תועיל הסתימה דמ"ל אם לא נקבה מעולם אלא כך ומ"ל שאגף חזיה [ועוד] תימה דהכא אמר בסתמוה שמרים שמה סתימה וצפ"ק דיבמות (דף טו): אמרינן חבית של זיתים מגולגלים צ"ש אומרים אין לריכה לניקב ומודים שאם נקבה וסתמוה שמרים שהיא טהורה וי"ל דהתם ודאי לענין הכשר מסתמא לא ינחא להו לבעלים במה שיואל ממנה כיון שנקבה אף על פי שסתמוה שמרים לאו סתימה מעלייתא היא אבל לענין להציל מטומאה היא סתימה מעלייתא:

פרק תשיעי בבא קמא

קה.

אמר רבא גזל שלש אגודות בג' פרושות והוולו ועמדו על שתיים חייב להחזיר לו אחרת. פי' אם ישנה ענין מחזיר אותה ואם לאו משלם ליה שוה פרוטה כמו שהיתה שוה בשעת הגזילה והוא הדין בלחם שגולה והחלה שמחזיר לו אגודה או דמיה אלא רבואת נקט דלפילו בשלשה דקייס מלות השבה בתרתי אפ"ה חייב להחזיר לו אחת אע"ג דמהאי ותנא תנא דמיימי לא משמע מינה אלא היכא דגזל אחת והחלה דהיא דמיה לגזל חמץ ועבר עליו הפסח היא רבואת דג' קאמר רבא מסברא ומדנקט והולו משמע דפשיטא ליה דאם גזל ג' אגודות שוות שמי פרוטות והחזיר לו צ' מהן ללא מיידיי להחזיר לו שלישית כיון דמעיקרא בשעת גזלה לא הוי ממונה ולשמא מייקר לא מיישינן:

ה"ג בעי רבא גזל ב' אגודות בפרוטה והחזיר אחת מהן מהו מי אמרי' השתא מיהא ליכא גזילה גביה או דלמא הא לא אהדר גזילה ול"ג הא דגרס בספריס הוקרו ועמדה כו': מצות השבה אין באן. נראה דלא צבי למיפשט אלא דלא מעכב מלות השבה ומלות השבה מיהא לא קייס: מצות גזוח אין באן. ומעכב מלשמות יין ומלממא למתים כאלו לא גילח כלומר כמ"ד גילוח מעכב דלחך ישמה הנזיר יין אחר כולם א"י לענין מלוה קאמר דלא קייס מלות גילוח ואליבא דכ"ע דפלוגמא היא צנוז צפ"ג' מינין (דף מ:). הרי אמרו חבית שניקבה וסתמוה שמרים כו'. מה שפירש בקונטרס חבית שנתנה ע"פ ארובה ומלצת על העלייה אין נראה דהיא משנה דמיימי בסמוך חבית שנקבה היא צמס' כלים צפ"י (מ"ו) דמשמע דמיימי להציל מה שצמכה אם היא צהאל המת דאי הוה מיימי ע"פ ארובה היה לו לשנותה צמס' אהלות ועוד דלשון הצלה לא הוה משמע הכי דה"ל למימר חולצת ונראה לפרש דאיידי חבית המוקפת צמיד פתיל שאין טומאה נכנסת בה צהאל המת ונקבה ככונס משקה דהכי הויה שיעורא כדלמך צמס' כלים (פ"ט מ"ח) וסתמוה שמרים מלצת על כל שצמכה והא דלמך צמס' המצניע (שבת דף 15) ולענין צמיד פתיל עד שיפחת רובו היינו בסתמוה שאם נקבה וסתמה הוי שם כלי עליה עד שיפחת רובה דלא לא מהני לה סתימה דהוי כאוכלים שגידלן צטיט כיון דאין שם כלי עליו ולא כמו שפי' בקונטרס דהמצניע ולענין צמיד פתיל עד שיפחת רובו אין טומאה נכנסת דרך נקציו עד שיפחת רובו כדמוכח במסכת כלים צפרק שלשה דשיעורו ככונס משקה וכן משמע דהיא שמיצא התם בקונטרס נתנה קדירה ע"פ ארובה דלמך צ"ש הכל טמאים ככונס משקה ואפילו צ"ה לא מטהרי אלא עלייה אבל קדירה טמאה אלמא

נשבע

עין משפט

קלב א מיי פ"ח מהל' גזילה ואציה הלכ' ד ופ"ז מהל' שבעות הלכה ג ד סמג לאין רה ועשין ענ: קלב ב מיי פ"ז מהל' גזילה ואציה הלכה יא סמג עשין ענ טור ש"ע ח"מ ס' שכו סעיף ג: קלב ג מיי שם פ"א הלכה ו סמג שם טו"ש ח"מ ס' שם סעיף ג: קלב ד ה מיי שם טו"ש ע שם סעיף ד: קלב ו מיי פ"ח מהלכות מלוות הלכה ו: קלב ז ה מיי שם הלכ' ו: קלב ח ט ב ל מיי פ"ב מהלכות טומאת מת הלכה ח:

טומאה נכנסת בתוכו ככונס משקה: אגף חזיה. תימה היכי דמיא הך צעיה להנך צעיות דלעיל דכיון דגף אין כאן נקב ולמה לא תועיל הסתימה דמ"ל אם לא נקבה מעולם אלא כך ומ"ל שאגף חזיה [ועוד] תימה דהכא אמר בסתמוה שמרים שמה סתימה וצפ"ק דיבמות (דף טו): אמרינן חבית של זיתים מגולגלים צ"ש אומרים אין לריכה לניקב ומודים שאם נקבה וסתמוה שמרים שהיא טהורה וי"ל דהתם ודאי לענין הכשר מסתמא לא ינחא להו לבעלים במה שיואל ממנה כיון שנקבה אף על פי שסתמוה שמרים לאו סתימה מעלייתא היא אבל לענין להציל מטומאה היא סתימה מעלייתא: